

ЗВІТ ПРО РОБОТУ

КЗ «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара» Херсонської обласної ради за 2017 рік

ВСТУП

Діяльність книгозбірні у 2017 р. проходила під знаком Року бібліотеки у зв'язку з відзначенням **145-річчя** від дня її заснування. До цієї дати було організовано та проведено низку рекламних і соціокультурних заходів: інтелектуальні ігри, дискусії, акції та святкові лотереї, костюмована екскурсія та line-шоу під назвою «Весільна подорож книжок», акція з висадження дерев біля бібліотеки; видано і презентовано широкому загалу користувачів збірку «На користь розумового процвітання...»;

партнером книгозбірні в області кіно Миколою Дудником за активної участі бібліотечної відеостудії «Studio MacKherson» знято ігровий відео фільм «Херсон і Гончарівка: 145 років разом» (18 червня – відзначається день народження м. Херсон і бібліотеки); неодноразово про бібліотеку звучали передачі на радіо, демонструвались сюжети на телебаченні, розміщувалась інформація в інтернет. Але головним стало **Свято «Гончарівка збирає друзів»**, на яке зібрались колеги, журналісти, меценати і спонсори, представники

культури, мистецтва, освіти, бізнесу тощо.

Пріоритетом у діяльності книгозбірні залишалась соціокультурна орієнтація бібліотечної діяльності, яка полягала у тісній взаємодії з суспільством, врахуванні реальних потреб користувачів та якнайповнішому використанні можливостей сучасної техніки і технології.

Як культурно-просвітницький центр бібліотека проявила себе як популярний, затребуваний культурний майданчик. В бібліотеці відбулися події, що стали помітним явищем у житті міста.

Щоб відповідати інтересам громади активізувалась робота щодо включення в сферу діяльності книгозбірні заходів по створенню середовища творчого розвитку, організації інтелектуального дозвілля та спілкування користувачів. З цією метою здійснювався пошук та впровадження нових форм організації культурного спілкування, зокрема залучення користувачів до дискусій, створено «майданчик для творчості» на базі

відділу обслуговування користувачів; докладались зусилля до створення читачьких об'єднань творчого спрямування. Продовжувалась подальша реалізація соціокультурних проектів «Уїкенд в

Гончарівці», «Літо з бібліотекою», «Арт-підвал», «Шлях до успіху», «Таврійський тиждень мистецтв/Забалка».

У соціокультурній діяльності значна увага приділялась заходам, що сприяли посиленню поінформованості користувачів щодо історичних та сучасних подій в Україні, їх патріотичному вихованню, формуванню у молоді національної ідентичності та популяризації історії української державності. На виконання Указу Президента України «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років» було проведено низку відповідних заходів, зокрема розпочато **веб-проект «Видатні постаті та події України»** (на веб-сайті бібліотеки представлено 32 статті, які містять у собі бібліографічні довідки та цікаві факти з життя видатних українців та списки рекомендованої літератури з даної теми. Відвідуваність сторінки склала – 1075 за рік).

Проводились інші заходи патріотичного спрямування в рамках проекту «З Україною в серці», серед них: презентація **мандрівної фотовиставки** Американського дому **«Життя після**

поранення», присвячена бійцям АТО

(впродовж місяця близько 1000 мешканців Херсону та Херсонської області відвідали цю виставку), презентація волонтерського

фотопроекту «ЯКБИ НЕ ВІЙНА...»,

покликаного розповісти історії декілька сотень українських бійців (проект презентували організатори Олена Белячкова та Євгенія Барилко – волонтери Київського військового шпиталю), презентація М. та А. Майоровими унікального видання «Донбас в огні. Путівник

зоною конфлікту», патріотичні години, уроки мужності, флешмоби тощо. Ці події викликали значний інтерес громадськості Херсона. На заходах були присутні заступник начальника департаменту внутрішньої та інформаційної політики ОДА Павло Гавриш, учасники АТО, представники Національного корпусу, краєзнавчого музею, журналісти, небайдужі херсонці.

Враховуючи, що найголовнішим викликом нашого часу є надання доступу користувачам до нових знань з метою отримання неперервної освіти, бібліотека позиціонувала себе як місце отримання додаткових знань: проводились курси з удосконалення англійської, німецької, української мови, основ програмування (за проектом «Technology Nation») та оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями (в т. ч. з 3-D моделювання) для різних категорій користувачів; майстер-класи. Значним попитом користувались дні інформації та дні спеціаліста серед викладачів м. Херсона та області. Працівники бібліотеки брали участь у Всеукраїнському науково-практичному семінарі «Психолого-педагогічне забезпечення якості професійної підготовки майбутніх юристів» Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ та семінарах, що проводив Херсонський державний університет.

Забезпечуючи потреби користувачів у соціальних послугах бібліотека долучилась до **проекту «ПОЛІС»** (Поліція і спільнота) від IREX з метою налагодження співпраці між громадою та поліцією заради безпеки та розвитку міста та до **Національної програми «Молодіжний працівник»**, яка є одним із пріоритетів Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року. (на базі бібліотеки був проведений перший на Херсонщині базовий тренінг Програми «Молодіжний працівник»).

В роботі бібліотеки приділялась значна увага обслуговуванню найменш захищених груп населення (інвалідів, людей похилого віку, переселенців та ін.). Бібліотека сприяла їх соціальній реабілітації та інтегруванню у загально-бібліотечне життя шляхом впровадження інклюзивних форм

інформаційної та соціокультурної роботи (організація виставок творчості, спілкування з іншими користувачами, участь у соціально корисних видах діяльності – дозвілєвих та освітніх заходах).

Бібліотека продовжила співпрацю з навчально-виховними закладами міста, які опікуються дітьми з вадами зору.

Для них було виготовлено кілька навчальних моделей у 3-D форматі.

Забезпечуючи потреби нового покоління користувачів, яке називають «поколінням Google» бібліотека продовжувала розвивати свої віртуальні ресурси: веб-сайт бібліотеки, веб-сайт ЦЕІ та веб-портал «Арткавун». Адже саме ця категорія громадян є віртуальними користувачами бібліотеки, які активно працюють з її веб-контентом. Фахівці книгозбірні продовжували працювати над удосконаленням контенту з однією метою – зробити його більш інформативним та цікавим. Продовжувалась робота над створенням електронної бібліотеки, віртуальним кабінетом користувача, впровадженню нових віртуальних виставок, а також з впровадження дистанційних методів роботи як найбільш перспективного напрямку розвитку бібліотеки у майбутньому. У 2017 р. **відвідуваність** цих **ресурсів** склала **майже 700 тис.**

На оновлення та поповнення бібліотечного фонду сучасною українською та світовою літературою суттєво впливають не лише проблеми вітчизняного книговидання, а й недостатнє фінансування. Тому значна увага приділялась проблемі збереження фонду та забезпеченню його доступності. З цією метою продовжувалась робота з оцифровування документів та створення цифрових колекцій, поповнення колекції електронних повнотекстових документів (твори місцевих письменників) та її представлення на веб-проекті бібліотеки «Краєзнавство Таврії», проводилась інвентаризація БФ у кількох структурних підрозділах бібліотеки.

З метою зміцнення ролі бібліотеки як лідера розвитку бібліотечної справи області, що забезпечує підтримку модернізації бібліотечної діяльності з урахуванням нових потреб користувачів, виконує необхідні суспільству соціальні завдання, науково-методична діяльність була направлена на забезпечення функціонування мережі бібліотек області в умовах адміністративної реформи. Окрім того, бібліотека була активним учасником процесів наукової професійної комунікації: проводились

вебінари, надавались онлайн-консультації бібліотекарям області.

Досить знаковою подією для бібліотечної галузі було проведення на базі бібліотеки обласної колегії ОДА за участю голів районних державних адміністрацій, об'єднаних територіальних громад та міських голів міст обласного значення. Дуже актуальним був виступ в.о. генерального директора обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеса Гончара Коротун Н. І. щодо стану бібліотечної справи в області. Це свідчення того, що очільники області проявили свою зацікавленість ситуацією з бібліотеками, що склалася в рамках реформи децентралізації в регіоні. За результатами даної колегії було прийнято відповідні рішення.

Продовжувалась робота з налагоджування зовнішньої комунікації та партнерських стосунків з громадськими організаціями та різноманітними освітніми установами. Підписано угоду про співпрацю з Одеським університетом внутрішніх справ; проведено V форум «UkraineLab: лабораторія сталості для громадських ініціатив та культури» за ініціативи ГО «Інша освіта» (3 дні досліджувались концепції та підходи для

сталого розвитку громадських ініціатив і проєктів, а також шукали ефективні інструменти, які б допомогли зробити нашу діяльність більш стійкою та життєздатною в довготривалій перспективі); відкритий захід «Стратегічна сесія міста Херсон» спільно з ГО «Бізнес-асоціація «Ми – Херсонці»»; обласний семінар «Боротьба з корупцією у сучасному суспільстві» для бібліотекарів; семінар – дискусію «Україна – НАТО: двадцятиріччя особливого партнерства» за участі Барбори Маронкової – нового директора Центру інформації та документації НАТО в Україні та Сергія Джерджа - голови Громадської Ліги Україна-НАТО; відбулась презентація культурно-освітнього проєкту «Будуємо Україну разом» та I-й міський фестиваль здорового способу життя і розвитку особистості «Здоровий уїкенд» (за ініціативи Катерини Бобрової, керівника Fashion group «First P.M.»)

Протягом року бібліотеку відвідали: Зореслав Байдюк - заступник керівника української служби «Голосу Америки», РейДжен Стокс - заступник аташе з питань культури Посольства США в Україні, Майджі Краузе та Валентина Пашкова - співробітники Посольства США в Україні, відома журналістка «Радіо Свобода» Ірина Штогрін, яка завітала до клубу з презентацією фільму «СІЧ» та ін. Саме на базі бібліотеки пройшла Всеукраїнська нарада директорів театрів під час фестивалю «Мельпомена Таврії». Для них

та заступника Міністра культури України проведено екскурсію бібліотекою.

Бібліотека продовжувала і продовжуватиме позиціонувати себе як багатофункціональний центр, в якому є можливість реалізувати різні культурні, освітні та соціальні ініціативи. Активна співпраця з громадою та увага до індивідуальних потреб користувачів є запорукою подальшого розвитку бібліотеки.

Обслуговування користувачів

У 2017 р. бібліотеці вдалося зменшити вплив негативних тенденцій притаманних бібліотекам не лише Херсонщини, а й загалом України, а саме: запобігти відтоку користувачів, який відбувається через відсутність належного фінансування на оновлення фондів, загальну кризу знань і підміну їх інформацією, що зумовлено поширенням інтернету та появою електронних носіїв, зменшенням вільного часу громадян тощо. Подолання цих негативних тенденцій значною мірою відбулось завдяки тому, що значна увага приділялась **зростанню якості бібліотечного обслуговування**: користувачам надавався вільний доступ до ресурсів Інтернет, в обслуговуванні користувачів активно використовувались новітні інформаційні технології (здійснювався пошук необхідних документів у всьому інформаційному просторі, надавався доступ до світових інформаційних ресурсів, зокрема до повнотекстових баз даних, надавались послуги запису необхідної інформації на електронні пристрої користувачів); створювались оптимальні умови праці та відпочинку як дорослих, так і дітей (вносились зміни в інтер'єр бібліотеки, проведено частковий поточний ремонт, придбано нове технічне обладнання тощо); розширились існуючі соціальні сервіси.

Бібліотека продовжувала надавати послуги користувачам в рамках **проекту «Виїзний абонемент»** (протягом року обслужено 774 користувача, яким видано понад 6 тис. пр. документів), впроваджено послугу «SMS - нагадування».

Активізувалась діяльність **майданчику Maker Space**, який за рік відвідало близько 3000 користувачів. На базі майданчика проведено 24 презентації, 24 екскурсії та 38 майстер-класів. Він став своєрідною зоною творчості, де користувачі отримували початкові навички з крою та шиття, технічного конструювання та ін. Релакс-зона використовувалась не лише для відпочинку користувачів та проведення соціокультурних заходів, вона прийшла до вподоби самодіяльним художникам, які стали відвідувати її для художньої творчості.

Соціокультурна діяльність

Одним з провідних завдань бібліотеки у 2017 році було формування цілісної системи патріотичного виховання шляхом створення на базі відділу обслуговування користувачів **«інноваційного майданчика» національно-патріотичного розвитку**. Це завдання вирішувалось завдяки консолідації зусиль з ветеранськими, патріотичними громадськими організаціями, молодіжними та інноваційними групами, освітніми закладами.

З цією метою в рамках **міні-проекту «З Україною в серці»** проведено низку соціокультурних заходів: історико-літературна композиція «Хай квітне у віках Соборна Україна» була присвячена Дню української Соборності, до Дня пам'яті жертв голодоморів проведено вечір-реквієм «Україна пам'ятає, світ визнає», працівники та читачі книгозбірні з нагоди Дня

Соборності (22 січня) долучилися до Всеукраїнської акції «Ланцюг єдності» і взяли участь у святковому флешмобі, що відбувся в Залі каталогів книгозбірні та провели «Вишиванковий» флешмоб на вулицях міста, залучивши до нього студентів Херсонського політехнічного коледжу та читачів бібліотеки.

Інші державні свята та ювілеї видатних постатей України були відзначені різноманітними формами наочної та соціокультурної роботи: це і вечір-портрет «Траєкторія долі Миколи Куліша» (до 125-річчя від дня народження письменника-драматурга), вечір-присвята «Голос історії. Микола Костомаров» (до 200-річчя від дня народження М.І. Костомарова, українського та російського історика, етнографа, письменника, громадського діяча). Циклом виставок та заходів під назвою **«Українське життя на світанку волі»** було відзначено 100-річчя української революції 1917-1921 рр. Цикл включав: краєзнавчий лекторій «Культурно-просвітницький рух на Херсонщині у 1917-1921 рр.», книгознавчі читання, присвячені подіям Української революції 1917-1921 років, презентацію книжково-ілюстративної виставки «Ретроспектива вітчизняної книги доби Української революції 1917-1921 років», веб-проект «Видатні постаті та події України», експонування книжково-ілюстративної виставки «За Україну – за її волю!: Українська революція 1917-1921 рр. крізь призму довідково-бібліографічних видань». Крім того, працівник бібліотеки взяв участь у радіопередачі «Погляд в історію» з виступом на тему: «Книжкові пам'ятки вітчизняного друкарства 1917-1921 років з рідкісного фонду книгозбірні», на веб-сайті книгозбірні розміщено віртуальну виставку «Українська ідея: 100 років боротьби», а віртуальний проект «Музей книги» поповнився новим розділом «Україніка», в якому широко представлена тема «Видавничої справи доби Української революції 1917-1921 рр.»

З метою вшанування героїв, які сьогодні борються за незалежність і територіальну цілісність України було продовжено **міні-проект «Воїни Світла»**, присвячений бійцям АТО та учасникам Революції Гідності. Вечір пам'яті «Сто крилатих героїв у небо злетіло...», урок мужності «Тернистий шлях до свободи», вечір пам'яті Романа Набегова, який загинув під Іловайськом (Донецька обл.), презентації фотопроєктів «Життя після поранення» (українського фотографа Олексія Фурмана, який отримав гран-прі міжнародного фестивалю IAFOR Documentary Photography Award за даний проект) та «Якби не війна» (автори – волонтери Олена Белячкова та Євгенія Барилко), презентація документального фільму «Жінки Майдану» режисерки Ольги Онишко і Петра Дідула, презентації книг «По живому. Околовоенные дневники» (Це книга поезій та прози, а також фото та малюнків, написана тридцятьма авторами з Донеччини, Луганщини та Криму, які змушені були покинути рідні міста) та «Донбас в огні. Путівник зоною конфлікту» не залишили байдужими жодного з присутніх на заходах.

Особливе місце в роботі посідала співпраця з військовими частинами, з метою розвитку військово-патріотичного партнерства, організації шефської соціокультурної допомоги українській армії. Бібліотека продовжувала брати участь у **Всеукраїнській акції «Бібліотека українського воїна»**. Протягом року бібліотеками регіону було зібрано 1 319 книг, зокрема «Гончарівкою» 217 книг, які передано до військових частин та волонтерам. До Дня збройних сил України в обласному палаці молоді було презентовано виставку «Збройні сили – основа безпеки України», а для строковиків військової частини проведено патріотичну годину «Доблесть. Мужність. Відданість» з нагоди Дня Національної Гвардії України.

Продовжувалась діяльність щодо формування стійкого інтересу до вивчення і розуміння національної історії та культури, підвищення соціальної ролі читання як процесу культурного, правового і екологічного виховання, професійного та інтелектуального збагачення людини.

Значна увага приділялась історичному минулому України, зокрема добі козацтва. Молодь запрошували на заходи, присвячені діяльності Івана Мазепи, Пилипа Орлика, Петра Могили, Петра

Дорошенка та ін. Найбільш цікавим стало свято «А ми тую козацьку славу збережемо!», на якому виступив кошовий отаман Херсонського Коша українського козацтва Юрій Білик.

Діяльність з просування книги і читання велась з урахуванням актуальності, багатоваріантності форм впливу на читачів, оптимального співвідношення масової та індивідуальної, усної та наочної пропаганди книги.

Частиною системи інформування читачів про літературу стало проведення таких вже традиційних форм роботи як: читацька конференція, літературно-фольклорний квест (із

застосуванням технології QR-кодів), літературна дегустація, бенефіс книги, бібліомікс, літературні читання та вечори тощо. У 2017 році проведено Шевченківські читання (до дня народження Т.Шевченка), вечір-портрет «Олесь Гончар і Друга світова війна», вечір однієї книги «Сміх Івана Котляревського» (до 175 річчя виходу «Енеїда» Котляревського), виїзну літературну дегустацію у Херсонському ботанічному саду «Поезія – це усмішка душі», сімейну

літературну гру, інтерактивну лекцію «Німецькі казки зі східним колоритом» (до 215-річчя з дня народження Вільгельма Гауффа) тощо. Для вчителів шкіл області, які підвищували кваліфікацію у Південноукраїнському регіональному інституті післядипломної освіти педагогічних кадрів, та студентів ХДУ проведено книгознавчі читання, бібліомікс «Українські книги – ювіляри 2017 року» та години книгознавства «Чудо, ім'я якому – Книга».

Знаковою подією для читачів стало проведення **другого Південного фестивалю книги та читання «Книжковий Миколай»**, в якому бібліотека брала активну участь. Читачам, як в бібліотеці так і у приміщенні кіноконцертного залу «Ювілейний», було презентовано творчість сучасних українських письменників – Тетяни Грунської, Осмира, Тараса Микитчака, Богдана Сидорака, Володимира Чернишенка, Юлії Качули, Марії Чумарної, Катерини Немири, Наталії Чернишенко (м. Херсон).

З метою розвитку рекомендаційного сервісу започатковано постійно діючу виставку-рейтинг «36° за абонементом», основна мета якої – рекомендація найбільш читаних відвідувачами бібліотеки книг. На бібліотечному веб-сайті розміщувалась інформація «Книжкові хіти для молоді». Використовуючи інтерес до художньої літератури та дозвілєвого читання, бібліотека намагалася залучати читачів до систематичного та послідовного читання і відвідування бібліотеки, що дозволило збільшити кількість користувачів відділу абонементу і кількість книговидачі у цьому відділі.

Популяризації книги, зокрема української, сприяли такі інноваційні форми як: **міні-проект «Читач говорить «БРАВО!»** на веб-проекті «Віртуальний бібліограф»; розміщення он-лайн-вікторин з літератури, рейтингів книг за версією читачів бібліотеки, презентації книг та віртуальних виставок на бібліотечному веб-сайті.

З метою популяризації творчості місцевих письменників проводились тематичні вечори, презентації нових книг: ювілейний вечір «Шлях на весну Василя Мелещенка» (до 70-річчя херсонського письменника, журналіста, поета-пісняра); вечір-спогад «Херсонщина у думках та серці

Олеся Гончара»; вечір-спогад «Пам'яті херсонського письменника Ю.К. Голобородька» (до 90-річчя від дня народження), творчий вечір «Я – автор зданий и изданий» (до 70-річчя Леоніда Марченка – поета, прозаїка, сатирика-гумориста, документаліста, публіциста); віртуальна подорож «Стежками життя і творчості Миколи Братана»; виставка-екскурс «Поетичний камертон Херсонщини» (до Всесвітнього дня поезії), презентація виставки-персоналії «У його серці вибухнули зорі» та збірки поезій «Сталкери по крові» Олександра Гунька (до 65-річчя від дня народження), виставки-портрета «А мій дух він буде жити...» (до 150-річчя від дня народження письменника Миколи Чернявського); навчально-методичного посібника «Херсонщина: від найдавніших часів до сьогодення». Значний інтерес викликала презентація книжково-ілюстративної виставки до 100-річчя від дня заснування Херсонського державного університету **«Велична Alma Mater»**, у якій брав участь херсонський колекціонер, завідувач шкільного музею ЗОШ №28 В. А. Торопов

Бібліотека продовжила долучатися до вирішення соціальних проблем. У рамках **проекту «Шлях до успіху»** працівники книгозбірні для людей, що перебувають на обліку в обласному центрі зайнятості, зокрема для учасників АТО та переселенців, проводили тренінги: «Грамотний тайм-менеджмент – запорука успіху», «Нелегальна робота – чи є переваги?», «Мій шлях до успіху», «Техніка пошуку роботи». Ці заняття відвідали 669 користувачів. Досить успішними виявилися тренінги з ресурсозбереження в рамках проекту

«Курс відповідального споживача», започаткованого ще у 2015 р., які проводились 8 разів на прохання різних шкіл міста. Старшокласників та їх батьків зацікавила презентація на тему «Міжнародні програми обміну та вища освіта в США», яку провела Єлизавета Щепетильникова - старший радник мережі Education USA.

У 2017 р. бібліотека докладала зусилля для того, щоб стати одним з найважливіших елементів комунікаційного середовища для мешканців міста і області, перетворитися на поліфункціональну соціокультурну територію для місцевої спільноти.

З цією метою до Міжнародного дня боротьби зі СНІДом бібліотека ініціювала проведення **благодійного рок-концерту «Молодь проти СНІДу»**, залучивши до його проведення не лише херсонські рок-гурти («Експерименти», «Unknowns», «Under sight», «Старий мотив», «Метамерія», «Меридіан 246», «Трансформатори аватара» та ін.), а й Херсонський обласний благодійний фонд «Мангуст», що дозволило зробити захід не лише цікавим для молоді, а й змістовним та корисним.

Значний інтерес та обговорення викликала у херсонців та херсонських ЗМІ презентація фото виставки журналіста Антона Наумлюка «Доросле кримське дитинство», присвячена життю дітей політичних в'язнів Кремля в окупованому Криму.

В центрі обслуговування користувачів з особливими потребами реалізовувався **проект «Зачаровані діти у дружньому просторі бібліотеки»** з метою надання допомоги дітям з аутизмом адаптуватися у соціумі. В рамках проекту для дітей проведено новорічне свято, знайомство з бібліотечним майданчиком для

творчості «Maker Space», заняття з ритміки і танців; для їх батьків – день інформації про аутизм, читачку онлайн-конференцію за книгою Марка Геддона «Дивний випадок із собакою вночі», організовано перегляди фільмів «Щоденник пам'яті» та «В іншому світі» (в рамках Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини DocuDays UA в Херсонській області). В бібліотеці були проведені години толерантності, майстер-класи з виготовлення паперових повітряних куль та повітряних зміїв з ГО «Асоціація повітряних зміїв», організовані презентації виставок творчості користувачів Центру (фотовиставок «Від Дністра до Дніпра» та «Прогулянка Ахіллодромом» Олександра Лавінюкова; фотовиставки «Я - людина! Я - не синдром Дауна!» та фотопроекту «46+» фотохудожника Олександра Андрущенко). У рамках благодійного «Марафону милосердя та єдності» працівники книгозбірні, спільно з представниками громадських організацій «Херсонське обласне товариство людей з інвалідністю» та «Громада.UA», побували в гостях та привітали учнів Старозбур'ївської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату з Днем Святого Миколая, а також провели майстер-клас з виготовлення янгола-охоронця із паперу. Крім того, продовжилась співпраця зі спеціалізованими навчальними закладами м. Херсона (школою №11 та дитячим садочком №22 для дітей з обмеженим зором): з метою надання допомоги у навчанні цих дітей надруковані та передані до навчально-виховних закладів 3-D модель прилеглої території школи, моделі будинків (відомих американських хмарочосів), модель Очаківських воріт Херсонської фортеці та декілька 3-D моделей для вивчення правил дорожнього руху. Бібліотекою було створено відеоролик на тему надання допомоги людям з обмеженими можливостями завдяки використанню 3-D технологій в бібліотеці, який посів **третє місце у конкурсі** на кращий відео ролик серед американських куточків у Європі, за що бібліотека отримала грошову премію у розмірі \$ 1 000. Протягом року для людей з особливими потребами розміщувалась відповідна інформація на блогах («Бібліотека без бар'єрів», «Крейзі Дейзі», «Книжкова шафа») та на сторінках («Тифлоновини», «Інклюзивна освіта») у соціальній мережі Фейсбук. Кількість переглядів цих ресурсів за рік склала 50 000.

Значну увагу було зосереджено на краєзнавчому та екологічному просвітництві. Задовольняючи потреби користувачів краєзнавчого та екологічного характеру урізноманітнювались зміст і форми роботи.

Просвітницька діяльність відділу краєзнавства проходила в рамках тематичних програм, розрахованих на різні вікові категорії відвідувачів. У програмі **«Територія цікавих зустрічей»** користувачі дізнались багато цікавого від краєзнавця і журналіста В. А. Хмеля, морського інженера О. Калініченка, майстрині гобеленів М. Шнайдер-Сенюк та херсонського колекціонера В. Торопова. Вечір «Століття зрілості пера», присвячений 100-річному ювілею обласної газети Херсонщини «Наддніпрянська правда» зібрав людей з різних куточків Херсонщини, адже можна було поспілкуватися з людьми, які багато років працювали в цій газеті і могли розповісти багато цікавого.

Різноманітними були теми і форми заходів у програмі **«Краєзнавчі подорожі з минулого в майбутнє»**, розрахованої на студентську та учнівську молодь (віртуальна екскурсія рідним містом «Херсон очима Олександра Бережного»; краєзнавчий експрес «Преса Херсонщини: від витоків до сьогодення»; краєзнавчий урок «Друга світова війна у долях херсонців», година історичного краєзнавства «Від Гаврилівки до Ліхтенштейну: шлях довжиною більш ніж століття», екскурс в історію преси «Перші

газети Херсонського краю», пошуково-краєзнавчий квест «Розшифруй особистість», зустріч у літературно-музичному салоні «Від заумі до абсурду», година історичного краєзнавства: арт-урок «Акторське сузір'я Херсонщини»). Наймолодші відвідувачі із задоволенням відвідували інтерактивні заходи, запропоновані програмою «**В гостях у краєзнавчиків**».

Популяризації краєзнавчих знань серед юних херсонців сприяє активна довголітня співпраця з Херсонським будинком дитячої та юнацької творчості Суворовського району. Не став виключенням і 2017 рік. Вже традиційно в бібліотеці учні загальноосвітніх шкіл не лише готувались до захисту краєзнавчих робіт у Малій академії наук, а й брали участь у тренінгах з підготовки до міських краєзнавчих конкурсів серед навчальних закладів м. Херсона, направлених на виховання в учнівської молоді поваги до минулого Херсонщини, гордості за свій рідний край та розуміння дбайливого ставлення до історико-культурної спадщини українського народу. І саме в бібліотеці, за участі її працівників, відбувся фінал міського конкурсу «Знавці міста Херсона 2017», учнівська науково-практична краєзнавча конференція «*Пізнаємо Херсонщину разом*» (захід об'єднав переможців міського етапу Всеукраїнської краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина - Україна» та міських конкурсів «Юні екскурсоводи» і «Літопис Таврійського краю»), міський конкурс «Козацькими стежинами-2017».

З метою знайомства мешканців та гостей міста з історією краю започатковано цикл краєзнавчих екскурсій містом, а до Дня бібліотек, спільно з обласною бібліотекою для юнацтва ім. Б. Лавренюва, проведено **велоквест «Кілометри історії»**.

Центр екологічної інформації основний акцент у своїй діяльності робив на питаннях відповідальності людини за свої дії, на свідомому ставленні до навколишнього середовища, що є головними умовами збереження природи й існування людства. Заходи даної тематики для молоді проводились у формі тренінгів, дебатів, акцій, інтерактивних уроків, годин запитань і відповідей, екологічних хвилин тощо. Вони настільки зацікавили користувачів, що їх проводили кілька разів. Крім того, центр провів 20 виїзних заходів, які відвідало 779 користувачів, працівник центру брав активну участь у різних міських акціях: «Утилізація батарейок у Херсоні», «Зробимо Україну чистою разом», акції з висадження дерев, що дозволило налагодити взаємовигідні комунікації з громадськими організаціями та екоспільнотами міста і області. Керівник центру була запрошена до участі в міському конкурсі агітбригад «Чистий двір. Чисте місто» в якості судді, вона виступила координатором обласної акції «Зробимо Україну чистою разом», брала участь в обласній робочій нараді обласного форуму взаємодії «Зробимо Україну чистою разом», обласному форумі історій успіху, зустрічі партнерів Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини DocuDays UA в Херсонській області.

Соціокультурна діяльність книгозбірні реалізовувалась також шляхом цілеспрямованої культурно-дозвілєвої діяльності, пов'язаної із задоволенням духовних потреб користувачів, розвитком творчого потенціалу дітей та молоді. У рамках проекту «Бібліотека – простір ідей» користувачам були запропоновані такі форми заходів як бібліокафе, бібліовечорниці, фестиваль, бібліосутінки, етновечірка, майстер-клас, дебатні ігри тощо.

Продовжувалось впровадження таких проектів, як «TAW – Таврійський тиждень мистецтв/Забалка», креативний молодіжний проект «Art-pidval», «Літо з бібліотекою» та проект «Уїк-енд в Гончарівці».

У 2017 р. фестиваль «TAW - Таврійський тиждень мистецтв/Забалка» проходив за підтримки управління культури Херсонської міської Ради. Участь у ньому взяли понад 90 творчих колективів та окремих авторів з м. Херсона і Херсонської області, а також з м. Одеси та м. Миколаєва. Заходи проходили не лише в бібліотеці, а й у мистецькому центрі KhersonArtHub. Родзинкою фестивалю стала участь у ньому студій сучасного танцю «GLC» та «INSIGHT», а також проведення рекордної кількості різноманітних мастер-класів. Потягом тижня експонувалось 7 фотовиставок, 18 художніх виставок та 27 виставок декоративно-ужиткової творчості. Під час фестивалю відбулась дискусія у «Гончарному колі» на тему «Херсонці, які стали відомими у світі, але не в Херсоні».

Знайомство читачів із сучасним мистецтвом відбувалося не лише під час фестивалю. З метою знайомства відвідувачів книгозбірні з мистецтвом протягом року на майданчиках бібліотеки було презентовано значну кількість художніх виставок та мистецьких експозицій, які знайомили

користувачів з творчістю художників різного рівня, проводились зустрічі з художниками.

Запам'яталися користувачам: виставка сучасного мистецтва «Жінка в ARTі», виставки

художників Руслана Петрова і Галини Мангушевої. Свої живописні роботи в бібліотеці представляли відомі художники – члени Херсонської обласної організації Національної спілки художників України Ольга Бондаренко, Ольга Гонаболіна, Володимир Гончаренко, Оксана Оснач, художниці з м. Миколаєва Анна Сурган і Євгенія Чабанова, а також херсонська фотохудожниця Анна Пономарьова, яка вразила оригінальним поглядом на красу жінки, передавши це в своїх світлинах з колекції фотографій, на яких зображені сучасні херсонки у вигляді героїнь відомих літературних творів. В рамках відзначення Року Японії в Україні читачів знайомили з культурою та мистецтвом цієї країни шляхом розміщення в інтернет віртуальної виставки «Японія – країна мрій і легенд», для школярів провели **віртуальну подорож «Загадкова Японія»**, під час якої вони навчились виготовляти паперових журавликів та майструвати (за допомогою 3D ручки) традиційні японські квіти.

Бібліотека долучилась до відзначення Дня Європи в Україні. До цієї дати підготовлено низку заходів, серед яких конкурс учнівських та студентських презентацій «Невідоме про відому Європу», семінар для представників шкіл міського самоврядування «Моя професія, моя кар'єра, моє європейське майбутнє», Історико-краєзнавчий квест «Європейці в Таврії», Арт-паті «The body in the library» (тіло в бібліотеці), книжково-ілюстративні виставки.

Проект «Літо з бібліотекою» діє вже не один рік і залучає все нових і нових маленьких користувачів. Програма 2017 року збагатилася новими інтерактивними іграми, квестами, віртуальними подорожами, майстер-класами, пізнавальними посиденьками, іграми («Подорож до Хогвартсу, школи чарів та чаклунства», «Таємниці піратського острова», «Японія – країна мрій» тощо). Урізноманітнювалась тематика заходів, при чому враховувались запити відвідувачів і актуальність тем.

Минулого року участь у проекті брали не лише діти з м. Херсона та області, а й більш доросла аудиторія – старшокласники і студенти. Їм були запропоновані експрес-вікторина «Жила-була книга...», інтерактивний літературний квест «Хто кому в новелі Г. Бруссіґа «Сонячна алея?»», мистецький коктейль «Весняні явища природи та їх представлення у творах німецьких діячів культури» та ін. Загалом було проведено 104 заходи. Загальна кількість учасників програми – 2 150.

Під час шкільних канікул для школярів проводились заходи на «Казковому диванчику», а наприкінці року бібліотека стала центром проведення святкових новорічних заходів. Новорічну розважальну програму «Новорічні пригоди у бібліотечній господі» відвідало більше 720 дітей з міста та Олешківського району.

Усього у 2017 році було проведено 782 соціокультурних заходи (в т. ч. 42 виїзних).

Бібліотека залишається бажаним місцем неформального спілкування відвідувачів, проведення змістовного дозвілля та самореалізації особистості дорослих жителів міста, тому робота в цьому напрямку тривала. Минулого року своє 5-річчя відзначив клуб КЛІО, розпочали діяльність два нових клуби за інтересами: го-клуб «Інь-Янь», Клуб Образотворчого Мистецтва «КОМ» та клуб-антистрес «Веселка».

Удосконалювалась та розширювалась партнерська зовнішня комунікація бібліотеки з місцевими громадами, установами та організаціями з метою просування спільних проектів та проведення спільних заходів,

присвячених важливим суспільно-політичним проблемам. Так підписано угоду про співпрацю з Одеським державним університетом внутрішніх справ, філіал якого знаходиться у м. Херсоні, започатковано співпрацю з ХОГО «Регіональна рада підприємців», **Громадською організацією AIESEC, Благодійним фондом «Об'єднання», Міським учнівським парламентом.** Продовжувалась співпраця з Херсонською молодіжною ініціативною групою «Кип'яток», ГО «Жінки за майбутнє» та «Спілка жінок Херсонщини», Мандрівним міжнародним фестивалем документального кіно про права людини Docudays UA, Херсонською організацією Національної спілки письменників України, товариствами національних меншин Херсонщини, ТОН «Ключ» та Центром Валерія Моругіна, Херсонською міською громадською організацією «Інформаційний центр підтримки малого та середнього бізнесу та інновацій» тощо. Налагодження такої співпраці сприяє закріпленню іміджу бібліотеки як модного місця для проведення інтелектуального дозвілля.

Необхідною складовою діяльності книгозбірні є активна співпраця із засобами масової інформації з метою популяризації документних та інформаційних ресурсів, інформування користувачів щодо бібліотечних послуг. Саме тому робота бібліотеки в напрямку закріплення існуючих та розвитку нових всебічних контактів зі ЗМІ була досить активною. В херсонських газетах та на сторінках інтернет-видань систематично висвітлювались культурно-мистецькі та інформаційні акції бібліотеки, кілька інформацій з'явилося і в газеті «Урядовий кур'єр». Незмінно дружні стосунки бібліотека підтримувала з обласним радіо та телерадіокомпанією «Скіфія». Журналістами обласного телебачення знято 39 телесюжетів, працівники бібліотеки брали участь у телепрограмах «Мистецькі діалоги», «Патріот», «Скарбниця Таврійського краю», «Таврійські новини» тощо. Спільно з обласним радіо підготовлено 28 тематичних радіопередач, в т. ч. з циклу «Радіогалерея земляків»; до 145-річчя бібліотеки, в рамках передачі «Починаймо день з нами», відбувся прямий ефір на радіо «Херсон FM

99,4” «Вчора і сьогодні Гончарівки»; щоденно за участі бібліотекаря книгозбірні виходить в ефір радіопередача «Скарби рідної мови».

Представництво бібліотеки у віртуальному просторі, як сучасного інформаційного та соціокультурного центру, здійснюється не лише через власні віртуальні ресурси бібліотеки (веб-сайт, портал «АртКавун», сайт Центру екологічної інформації та аккаунти бібліотеки у соціальних мережах). Для залучення віртуальних користувачів, створення позитивного іміджу бібліотекаря та бібліотеки, популяризації фондів наприкінці року започатковано новий віртуальний проект – блог «Librarian на роботі та вдома». На сьогоднішній день він має 406 віртуальних користувачів, які переглянули записи блогу 1 085 разів.

Інформація про діяльність бібліотеки розміщується на сайті Управління культури Херсонської ОДА, сайті міста Херсона «0552», веб-сайтах організацій партнерів, на блозі ініціативної групи матерів дітей-аутистів та на веб-ресурсах сторонніх організацій та інтернет-видань, що є характерною ознакою трансформації існуючої системи бібліотечного обслуговування та створює умови для відповідності діяльності бібліотеки новим суспільним потребам.

Інформаційна та довідково-бібліографічна робота

Однією з основних стратегій діяльності бібліотеки є надання доступу до інформаційних систем і мереж. Таким чином вона створює умови для доступу населення до всіх інформаційних ресурсів як у національному, так і в міжнародному масштабах.

Домінуючою тенденцією в інформаційній діяльності бібліотеки залишався курс на інформаційне обслуговування спеціалістів, в першу чергу викладачів навчальних закладів, зокрема шляхом проведення комплексних форм роботи – днів спеціаліста та днів інформації з використанням новітніх технологій. Для викладачів шкіл області та студентів вищих навчальних закладів, завдяки співпраці з Херсонською академією неперервної освіти Херсонської обласної ради та Херсонським державним університетом, проведено 13 Днів спеціаліста та 13 Днів інформації. Під час проведення цих заходів присутні знайомились з новими виданнями, електронними ресурсами, додатковими сервісами

книгозбірні, отримували практичні навички використання в роботі нових технологій. Крім того, співробітники бібліотеки брали участь у наукових конференціях, що проводились у Херсоні, представляючи ресурси книгозбірні, виступаючи з лекціями і тематичними бібліографічними оглядами.

У сфері інформаційного забезпечення значний обсяг інформації користувачі отримували через Інтернет-проект «Віртуальний бібліограф», веб-портал «Арт-кавун» та блог «Бібліотека без бар'єрів». Обслуговування абонентів інформації здійснювалось дистанційно шляхом використання електронної пошти або телефону. Для абонентів інформації виконано 335 інформаційних запитів з різних питань (права, бізнесу, менеджменту, питань європейської інтеграції тощо). Понад 16 тис. відповідей на інформаційні звернення (в т. ч. 3739 бібліографічних довідок) отримали 4 298 користувачів бібліотеки.

Докладались зусилля для нарощування обсягу електронних інформаційних ресурсів власної генерації та створення Електронної бібліотеки на основі оцифрованих документів з фонду

книгозбірні, електронних копій статей, сформованих на основі послуг сканування (вибірково) та електронних версій літературних і публіцистичних видань місцевих авторів. Поповнювалась БД «Електронний каталог», яка на 01.01.2018р. складає 894 130 бібліографічних записів. Понад 10 700 бібліографічних описів було повністю відредаговано протягом року.

З метою надання допомоги громадянам у користуванні інформаційними ресурсами значна увага приділялась підвищенню рівня інформаційної культури особистості, популяризації інформаційних ресурсів бібліотеки та електронних баз даних. Цьому сприяли індивідуальні бесіди стосовно інформаційних ресурсів бібліотеки та пошуку інформації, зокрема в Інтернет; консультації фахівців щодо пошуку інформації в каталогах, в т. ч. в електронних; бібліотечні уроки для учнівської молоді (проведено 3 бібліотечні

уроки для курсантів Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ і 7 бібліотечних уроків для учнів шкіл № 30,12,57 та обласного ліцею).

Рекомендаційна бібліографія поступово переміщувалась у веб-середовище. Віртуальні виставки, відеобібліографічні огляди, інформація про нові надходження, рейтинги найбільш читаних книг 2017 р. – всі ці форми роботи було спрямовано на обслуговування віддалених користувачів.

Довідково-бібліографічне обслуговування здійснювалось як у традиційному форматі, так і через «Віртуальну довідкову службу». Крім довідок надавались послуги з бібліографічного консультування.

Довідково-бібліографічне обслуговування в режимі «запит-відповідь» здійснювалось у формі усних та письмових довідок. Всього було виконано 3739 довідок. З них 240 – віртуальних, 94 – письмових (наприклад: «Особливості ісламу в Туреччині», «Життя та діяльність Григорія Потьомкіна», «Агромоніторинг стану плодівих насаджень». Серед фактографічних довідок – «назва вулиці Суворова у 1928 р.» тощо). Кількість відвідувань «Віртуальної довідкової послуги» у 2017 р. в середньому складало 350 користувачів на добу (тобто понад 120 тис. на рік). Більшість відповідей, розміщених в архіві виконаних довідок, стосуються питань економіки та краєзнавства.

Масове та групове інформування користувачів здійснювалось через веб-сайт «Віртуальний бібліограф». Обсяг його контенту на 01.01.2017 р. складає 2622 сторінки. Переважна більшість сторінок є унікальними. Кількість відвідувань сайту, яка щороку зростає, свідчить про зацікавленість користувачів у запропонованій інформації. Особливий попит має такий розділ як «Правове довідкове бюро», на якому регулярно оновлювались основні тематичні підрозділи: «Корисні посилання», «Книжкова полиця: новинки юридичної літератури» та «Видатні правознавці». У 2017 р. в розділі розміщені інформаційні дайджести («З історії джерел права давньої України», «Пам'ятки права Литовсько-руської доби на українських землях»), а також тематичні довідки («Правова система Японії: історія та сучасність», «Стратегія забезпечення кібернетичної безпеки», «Інноваційні форми і методи навчання майбутніх юристів»).

В інформаційному куточку «Правового довідкового бюро», завдяки Українській Гелсінській спілці з прав людини та Міжнародному фонду «Відродження», у 2017 р. було отримано і розповсюджено нові матеріали, серед яких: «Безоплатна первинна правова допомога в Херсоні», «Правова та психологічна допомога демобілізованим учасникам АТО та їх рідним», «АТО: захист прав

і законних інтересів військовослужбовців та членів їх сімей», «Права учасників АТО в сфері здоров'я», «Вчасно розпізнати домашнє насильство» та ін.

З метою задоволення інформаційних потреб спеціалістів у галузі бібліотекознавства підготовлено річний випуск поточного бібліографічного списку «Нові довідкові, бібліографічні та інформаційні видання 2017 р.», який розміщено на веб-сайті бібліотеки. Вже традиційними стали літературно-бібліографічні студії, їх учасниками цього року були не лише бібліотекарі та бібліографи, а й викладачі та студенти. В програмі студій були: доповідь «Впровадження УДК в практику роботи бібліотек: теорія питання», повідомлення «Сервіс authorSTREAM та редактор KompoZer для інтернет проектів», презентація збірки «...На користь розумового процвітання», огляд бібліографічних видань малих форм «Пам'ятки читачеві», доповідь мистецтвознавця В. Дяченко «Видавнича діяльність Херсонського художнього музею ім. О.О. Шовкуненка: огляд книжкових видань за 1991 – 2017».

У 2017 р. продовжувалась робота з підготовки бібліографічних посібників, почали використовувати бібліографічні посібники малих форм, підготовлено 4 бібліографічні пам'ятки читачеві, завершено роботу над складанням каталогу місцевих видань «Надруковано в Херсоні.1942-1991.»

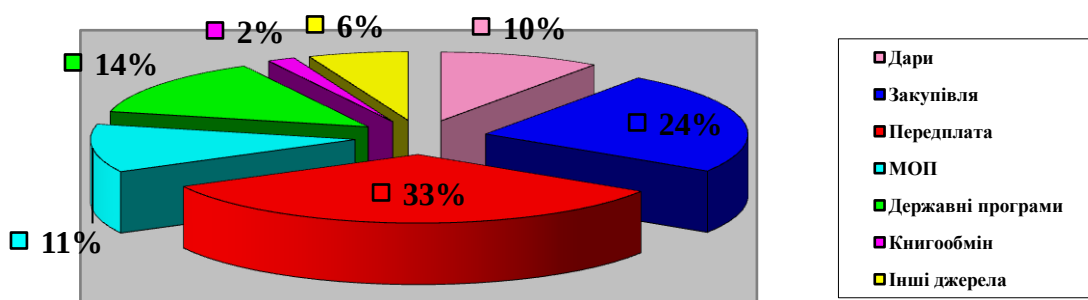
Бібліотека здобула перемогу на Регіональному конкурсі за найкраще методичне та бібліографічне видання публічних бібліотек півдня України у номінації «Найкраще бібліографічне видання» за збірку статей «...На користь розумового процвітання» (автор – Сак О.Г.).

Формування, організація і збереження документних ресурсів

У 2017 р. продовжувалась робота книгозбірні з формування якісного бібліотечного фонду на основі таких основних принципів як: максимально можливе забезпечення повноти фонду відділу краєзнавства та місцевих видань; пріоритетне комплектування фонду документами, які мають найбільше наукове та історичне значення або загальнокультурну цінність; вибірковий принцип комплектування фондів з урахуванням потреб користувачів.

Але на поповнення бібліотечного фонду значною мірою впливають економічні та політичні реалії сучасного світу, зокрема економічна ситуація у Херсонській області. Поповнення фонду книгозбірні відбувалось в основному за рахунок передплати, закупівлі документів та державних програм поповнення бібліотечних фондів.

Основні джерела надходження документів у 2017 р.

Недостатнє фінансування не дозволило бібліотеці належним чином поповнювати документний фонд за рахунок закупівлі видань у книжкових магазинах та видавництвах, хоча і було одним з основних джерел поповнення фонду. Здійснення передплати періодичних видань відбулось за рахунок централізованого фінансування, але їх репертуар було скорочено.

Через обмеженість бюджетних асигнувань на поповнення бібліотечних фондів та подальше зростання вартості видань кількість нових надходжень була меншою ніж у 2015-2016 рр. та залишає бажати кращого. Лише завдяки державним програмам поповнення бібліотечного фонду, дарункам від різноманітних установ та користувачів і книгообміну вдалося утримати показник оновлення фонду на позначці 0,8%, на жаль ця кількість надходжень не вирішує проблему оновлення фонду згідно запитів користувачів. Протягом багатьох років не відбувається і приросту фонду.

НАУКОВА РОБОТА

Науково-дослідна діяльність

Домінуючим напрямком дослідницької роботи у звітному періоді було вивчення фонду рідкісних і цінних видань. Особлива увага приділялась фонду «Україніка». У зв'язку з відзначенням 100-річчя Української революції, було детально досліджено частину фонду українських видань, що вийшли друком 1917 – 1921 років, зокрема широко представлена тема видавничої справи доби Української революції 1917 – 1921 років, також розкрито видавничу діяльність національно-культурних та політичних товариств у Херсоні зазначеного періоду. Матеріали розвідки «Ретроспектива вітчизняної книги доби Української революції 1917 – 1921 років» представлено на сторінках віртуального «Музею книги».

Тема «Україніка» залишилась в полі зору і питань збереження фонду. Продовжувалось активне оцифровування даної колекції, як частки національно-культурної спадщини. Впродовж року було оцифровано 16 назв (1616 листів сканів).

Об'єктами книгознавчих досліджень були окремі примірники книжкових пам'яток кириличного друку, а саме – старообрядницькі видання, книги з екслібрисами, мініатюрні та малоформатні видання, а також видання української діаспори. Результати книгознавчої розвідки колекції мініатюрної Шевченкіани було опубліковано в літературно-художньому альманасі «Степ» (Сак О. «Кобзар» на долоні// Степ. – 2017.-IV24. – с.64-65).

Підсумки науково-дослідницької роботи та наукового опрацювання фонду лягли в основу не тільки публікацій, а і експозиційної діяльності бібліотеки (було організовано 6 експозицій).

Здійснювалась експертна оцінка цінних видань. На замовлення Херсонської митниці ДФС проведено експертизу цінності артефактів не задекларованих при перетині державного кордону «Псалтир блаженного пророка і Царя Давида, з піснями ...» (К., 1889) та «История Петра Великого» в 2-х т.

А.Г. Брикнера (Спб., 1883).

У минулому році активізувалась робота по вивченню історії бібліотечної справи регіону. Цьому сприяв оголошений конкурс на кращу дослідницьку роботу «Історія бібліотек Херсонщини» спільно з Херсонським обласним бібліотечним товариством. Було представлено 35 матеріалів, з яких визначено найкращих – Бериславську ЦРБ, Каланчацьку ЦБС, Новомаячківську селищну бібліотеку (Олешківський р-н). Матеріали даних розвідок було використано для написання статті до Української бібліотечної енциклопедії «Херсонська область. Бібліотечна справа», наступного року планується підготувати та видати збірник, де буде включено матеріали вищевказаного конкурсу. У зв'язку з відзначенням 145-річчя з часу заснування, було приділено увагу й історії Херсонської ОУНБ ім. Олеся Гончара, опрацьовано архівні матеріали, окремі документальні артефакти, що безпосередньо відносяться до історії бібліотеки. Результати пошукової роботи знайшли відображення у статті «145 років служіння громаді», яка була опублікована в часописі «Бібліотечна планета» – 2017. – № 4. Вивчалась також тема «Історія бібліотеки в її фондах», результатом даних розвідок стала організація експозиції «Привіт із минулого: знахідки між сторінок книг».

У 2017 році бібліотека брала участь у загальнодержавному дослідженні «Кадрові ресурси публічних бібліотек України: стан та перспективи розвитку».

Продовження цієї теми знайшло відображення в мотиваційному опитуванні провідного складу персоналу бібліотеки з метою вивчення мотиваційних характеристик. Отримані відповіді дали можливість з'ясувати рівень задоволеності роботою, привабливість роботи саме в цій бібліотеці, професійні орієнтири. Було також з'ясовано, що необхідно поліпшити у роботі закладу. Більшість респондентів висловили думку щодо активізації саме командного підходу в забезпеченні успішного розвитку бібліотеки.

З метою забезпечення раціональної організації робочого часу працівників та ефективного його використання проведено «Моніторинг процесів та операцій, що виконуються бібліотечними працівниками». Завданням локального дослідження було визначення норм часу та більш деталізовані технологічні процеси порівняно з «Типовими нормами часу на основні процеси бібліотечної роботи», або ж взагалі відсутні в них.

В основу розробки норм часу було покладено статистичні дані, результати хронометричних та моментних спостережень, проведених в бібліотеці в ході апробації. Результати даного вивчення та пропозиції щодо впровадження норм були обговорені на засіданні Вченої ради з залученням керівників структурних підрозділів та провідних фахівців закладу. За підсумками дослідження було розроблено «Норми часу на основні процеси бібліотечної роботи в Херсонській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Олеся Гончара».

Фахівці бібліотеки постійно проявляють свою зацікавленість щодо участі у професійних наукових заходах, так у минулому році провідні фахівці бібліотеки взяли участь у Всеукраїнських семінарах за темами: «Основні напрямки бібліографічної роботи: теорія і практики» (НБУ, м. Київ), «Сучасні тенденції розвитку краєзнавчої бібліографії в бібліотеках України» (ОННБ, м. Одеса), «Пам'ятки письменності та культури у фондах бібліотек: проблеми розкриття та доступу» з виступом

на тему «Оцифрування та мікрофільмування рідкісних та цінних краєзнавчих видань: досвід Херсонської ОУНБ ім. Олеса Гончара (ОННБ, м. Одеса), VIII Львівському міжнародному бібліотечному форумі «Бібліотека: від ідеальної до ефективної», VII Міжнародній конференції «Сучасна безперервна бібліотечно-інформаційна освіта: нові вимоги» (сmt. Славське, Львівська обл.), круглому столі «Відновлення та збереження національної пам'яті про події Української революції 1917-1921 рр., її учасників в усіх населених пунктах Херсонської області» (м. Херсон).

Науково-методична робота

Головною метою методичної діяльності закладу в минулому році стало оперативне реагування на тенденційні зміни та проблеми, з якими стикалися публічні бібліотеки області: реформування мережі бібліотек, пов'язаної з децентралізацією, та скорочення їх кількості; недотримання рекомендованих нормативів поповнення бібліотечних фондів новими виданнями; недосконале бібліотечне законодавство; кібербезпека тощо.

Якісне керування змінами в бібліотеках забезпечувала система підвищення кваліфікації бібліотечних працівників області, характерною особливістю якої стало вдале поєднання очних та дистанційних заходів. Бібліотека стала базою проведення навчань для НАККіМ (м. Київ), Всеукраїнської екологічної ліги (м. Київ), IREX-PULS (м. Київ) тощо. В рамках останнього проведено тренінг «Робота прес-клубів бібліотек в умовах децентралізації», на якому експертними думками стосовно особливостей реформування громад області поділилась з учасниками регіональний консультант Асоціації міст України з комунікації, керівник прес-клубу «Новий день» Олена Нечипуренко. Особливий акцент було зроблено ментором програми Оленою Костицею на роль і місце бібліотек в умовах галузевих реформ.

Значну аудиторію зібрали вебіари для бібліотекарів міста і області, що дозволило зекономити бюджетні кошти у розмірі понад 45 тис. грн. (Проведено вебіари на тему: «Бібліографічний опис документів: нові вимоги державних стандартів», «Побудова та властивості УДК», «Впровадження УДК в практику роботи бібліотек: теорія питання». Крім того надавались індивідуальні консультації з методики систематизації по УДК.) У 15 вебіарах взяли участь 892 бібліотекаря, в т. ч. і з сільських бібліотек. Про популярність даної форми підвищення кваліфікації свідчить той факт, що кількість учасників в порівнянні з 2016 роком зросла в 2,3 рази. Центральні та районні бібліотеки стали замовляти вебіари певної тематики (Новотроїцький, Олешківський райони). Позитивним моментом стала активна участь у вебіарах провідних працівників структурних підрозділів бібліотеки у вигляді консультантів.

Важливим напрямком методичної діяльності стала система електронної звітності бібліотек. Всі публічні бібліотеки області відзвітували в системі ЕСМАР за 2016 рік.

Видавнича діяльність науково-методичного відділу представлена електронними виданнями. На прохання бібліотекарів області підготовлені та розміщені в мережі Інтернет випуски вісника інновацій «Запозич у професіонала» (<http://nmo.lib.kherson.ua/visnik-innovatsiy-zapozich-u-profesionala-vip-12.htm>; <http://nmo.lib.kherson.ua/visnik-innovatsiy-zapozich-u-profesionala-vip-34.htm>), з метою поширення креативних ідей, цікавих новинок в діяльності бібліотек України та світу, що містяться в матеріалах.

Сторінка «Методист on-line» на веб-сайті бібліотеки залишається потужним он-лайнним дистанційним освітнім каналом, що дозволяє здійснювати процес безперервної бібліотечної освіти та інформаційну підтримку фахівців публічних бібліотек. Про необхідність та затребуваність ресурсу

свідчить той факт, що в 2017 р. кількість відвідувачів сторінки була високою – 16760 (в 2016 р. – 10400). Загальна кількість переглядів – 37006 (в 2016 р. – 24634), в тому числі унікальних – 23245 (в 2016 р. – 20453). Найбільшою популярністю користувались рубрики: «Конкурси, гранти»; «Децентралізація та бібліотеки»; «Новини»; «Система підвищення кваліфікації» тощо.

Для взаємодії пілотних громад, бібліотек та громадських організацій в рамках реалізації проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» науково-методичним відділом наприкінці року створено групу в Facebook «Прес-клуб бібліотек Херсонщини» (за грудень в ній розміщено 28 публікацій).

Теми європейської інтеграції та системної корупції є актуальними для мешканців громад, а отже, і для працівників книгозбірень області. Саме тому на прохання бібліотеки Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв організувала навчання з підвищення кваліфікації для бібліотечних працівників області на тему «Бібліотеки в системі забезпечення євроінтеграційних процесів в Україні» (участь у якому взяли як директори та методисти центральних районних бібліотек, так і бібліотекарі сільських книгозбірень з 12 районів Херсонщини).

Підвищення кваліфікації бібліотечного персоналу області

№	Зміст роботи	Обсяг	Виконавці
1.	Проведено цикл вебінарів для центральних та район-них бібліотек області: - «Бібліотеки області крізь призму ЕСМАРу»; - «Сучасна бібліотека: звітуємо, обговорює-мо, плануємо»	Презентація, консультація	НМВ
2	Проведено регіональний день фахівця «Нове в бібліотечній справі, бібліо-текознавстві, бібліографії»	Повідомлення, відео-презентації	НМВ
3	Проведено нараду директорів ЦБС та завідуючих центральними районними бібліотеками області «Трансформація публічних бібліотек в умовах адміністративної реформи»	Консультації, презентації, повідомлення	НМВ, адміністрація
4	Проведено інтерактивну конференцію «Бібліотека та авторське право: взаємодія в авторському полі»	Презентація, консультація, обмін думками	НМВ

5	Проведено веб-нараду з бібліотеками Новотроїцького району щодо роботи з бібліотечним фондом	Виступ, консультування	НМВ
6	Проведено заняття он-лайнової лабораторії «Стратегічний розвиток бібліотеки»	Одне заняття (презентації, виступи, відповіді на питання)	НМВ
7	Проведено заняття віртуальної Школи бібліотечного журналіста	2 вебінара, презентації, виступи, практичні заняття	НМВ, центр екологічної інформації
8	Проведені Дні професійного спілкування за допомогою скайп-техно-логій: - «Особливості сьогодення в роботі з фондами» - «Бібліографічний опис документів: нові вимоги державних стандартів» - «Компетентність та етика бібліотечного працівника»	Підготовка та проведення заходу 2 заходи: підготовка та проведення заходу Підготовка та проведення заходу	НМВ, відділи бібліотеки НМВ, відділ формування фондів НМВ, відділ каталогізування, відділ наукової інформації та бібліографії, НМВ, відділ обслуговування
9	Взяли участь у веб-конференції з питань впливу на бібліотеки реформи з децентралізації, організованої Чернівець-кою обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. Івасюка	Участь в обговоренні	НМВ
10	Взяли участь в семінарі «Бібліотеки та екологічне просвітництво» (організатори – Всеукраїнська екологічна ліга)	Участь в заняттях	НМВ, Центр екологічної інформації
11	Взяли участь в тренінгу «Робота прес-клубів бібліотек в умовах децентралізації» за програмою IREX-PULS	Участь в заняттях	НМВ, бібліотеки області

12	Взяли участь в VI Всеукраїнській школі методистів «Методична служба: індикатор та імпульс інноваційної культури в умовах децентралізації»	Участь в заняттях	НМВ
13	Проведено вебінар з впровадження УДК	Підготовка та проведення заходу	НМВ, відділ каталогізування
14	Проведено вебінар «Нормування праці бібліотекаря»	Презентація, виступ, консультування	НМВ
15	Взяли участь у тренінгу для директорів бібліотек області «Боротьба з корупцією у сучасному суспільстві»(в рамках проекту «Інформаційно-ресурсний центр “Вікно в Америку”»)	Участь в роботі	Сватула, бібліотеки області
16	Взяли участь в заняттях спеціалістів районних відділів (секторів) культури райдержадміністрацій	Виступ, консультація	НМВ

Інформаційно-консультативна діяльність

№	Назва заходу	Обсяг роботи	Виконавці
1	Здійснено інформаційне обслуговування фахівців бібліотек області з пріоритетних напрямків бібліотечної діяльності (реорганізації мережі бібліотек, звітно-планової документації, функцій районних бібліотек в умовах децентралізації тощо), сприяння розробці нормативно-інструктивних матеріалів (положення про бібліотеку, посадових інструкцій, нормування праці тощо)	530 консультацій (телефон, скайп тощо)	НМВ
2	Поповнено розділ «Бібліотеки та децентралізація» на сайті науково-методичного відділу	27 публікацій	НМВ
3	Підготовлені листи до керівників місцевих органів влади щодо підтримки бібліотек	2 листа	НМВ

	(організації діяльності бібліотек в умовах ОТГ, проблеми бібліотек в умовах децентралізації тощо)		
--	---	--	--

Виявлення та просування бібліотечних інновацій

№	Зміст роботи	Обсяг	Виконавці
1	На сайті «Методист он-лайн»:		
	- сформувано БД «Школа інноватики»	Виставлено 7 матеріалів	HMB
	- створено розділ «На допомогу популяризатор-ській діяльності бібліотек області»	Виставлено 4 матеріали	HMB
	- поповнено розділ «Конкурси. Гранти» з метою активізації інновацій-ної та проектної діяльності бібліотек	Виставлено 8 матеріалів	HMB

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ТА ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

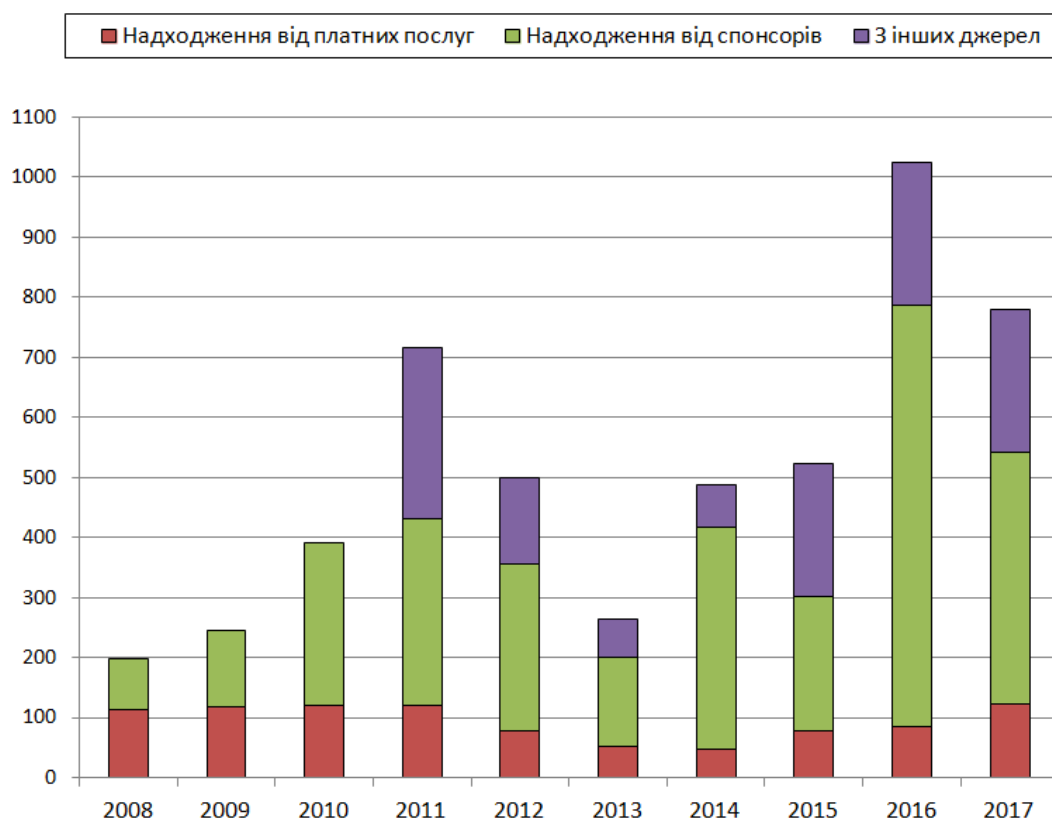
Вирішення питань фінансово-економічної та господарської діяльності бібліотеки здійснювалось не лише за рахунок бюджетного фінансування, а й за рахунок залучення інвестицій (від благодійних фондів, грантодавців) та надання платних послуг.

Загалом у 2017 р. на фінансування бібліотеки було витрачено понад 13 577 865 грн., з них понад 8 261 960 грн. (60,8%) – на оплату праці, понад 384 113 грн. (2%) – на комплектування фондів, в т. ч. всього 43 тис. (0,3%) за рахунок коштів загального фонду, інші витрати на поповнення фонду здійснювались бібліотекою за рахунок надходжень від надання платних послуг, отримання подарунків від користувачів та видавництв, спонсорських внесків тощо. Майже 211 тис. грн., виділених з бюджету на поточний і капітальний ремонт (1,5% від загальної кількості виділених коштів), були витрачені на завершення ремонту санітарного вузла 3-го поверху бібліотеки, лакування паркету та ін. поточні ремонтні роботи. На придбання основних засобів було витрачено 436 208 грн. (3,2%), з них за рахунок коштів загального фонду – 210 855 грн. (за ці кошти було придбано сканер, 3D ручки, телефон та меблі).

З метою забезпечення якісно нового змісту роботи бібліотеки для повноцінного задоволення інформаційних потреб населення та вирішення фінансово-економічних питань значні зусилля докладалися бібліотекою для залучення додаткових коштів, зокрема від іноземних грантодавців, спонсорів та благодійників. У 2017 р. бібліотека отримала кошти в розмірі 417 725 грн. за рахунок гранту від Посольства США в Україні, наданого для розвитку інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» та спонсорської допомоги. Завдяки цьому були придбані портативний мультпроектор, планшети, плотер, телевізор, ролети, навчальні конструктори, комп'ютери.

Збільшились надходження від платних послуг (в т. ч. за рахунок розширення їх переліку), що надавались користувачам книгозбірні. Значною популярністю користувалась така послуга, як платні курси з вивчення іноземної мови (англійської, німецької) та курси з 3-D моделювання. За рахунок коштів отриманих від платних послуг було придбано комутатор та веб-камеру.

Надходження коштів, тис. грн.

Загалом за рік додатково залучено – 780 250 грн. (2016 – 1 025 350 грн.; 2015 – 522 193 грн., 2014 р. – 486 823 грн., 2013 р. – 57 555 грн.), з них:

- від платних послуг – 123 554 грн. (2016 – 84 850 грн.; 2015 – 78 402 грн., 2014 р. – 47 165 грн., 2013 р. – 12 000 грн.);
- благодійних та спонсорських внесків – 417 725 грн. (2016 – 702 472 грн.; 2015 – 223 521 грн., 2014 р. – 369 658 грн., 2013 р. – 33 555 грн.);
- з інших джерел – 238 970 грн. (2016 – 238 027 грн.; 2015 – 220 270 грн., 2014 р. – 70 000 грн., 2013 р. – 12 000 грн.)

Протягом року було придбано:

1. за бюджетні кошти:

- меблі:
 - стіл приставний – 1 шт.;
 - тумба офісна – 1 шт.;
- сканер – 1 шт.;
- 3D ручки – 2 шт.
- телефон – 1шт.

2. за благодійні внески, гранти:

- комп'ютер – 6 шт.;
- мультпроектор – 1 шт.;

- планшет – 3 шт.;
- плотер – 1 шт.;
- телевізор – 1шт.;
- принтер – 1 шт.;
- роletи – 1 шт.;
- начальний конструктор – 4 шт.;
- стіл-вітрина – 2 шт.

3. за рахунок коштів спеціального фонду, отриманих як плата за послуги:

- комутатор – 1 шт.;
- веб-камера – 1 шт.

4. за рахунок інших надходжень спеціального фонду:

- радіосистема – 1 шт.

Але у матеріально-технічному забезпеченні бібліотеки залишилось, як і у попередні роки, багато невирішених проблем, враховуючи потребу у проведенні значного обсягу поточних ремонтних робіт будівлі бібліотеки, її систем життєзабезпечення та оновлення комп'ютерної мережі.

В.о. генерального директора

Н. І. Коротун